

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 30
van **JOHAN DANEN**
datum: 22 augustus 2019

aan **KOEN VAN DEN HEUVEL**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Bentonietslib - Opvolging nieuwe regelgeving

Het nieuwe Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO) trad op 1 april 2019 in voege. Dat betekent onder andere dat het gebruik van bentonietslib (ook boorslurry genoemd) onder 'grondverzetsregeling' ressorteert.

Deze boorslurry is een restproduct afkomstig van horizontale en verticale gestuurde boringen voor de aanleg van allerhande (nuts)leidingen, zonder dat de bodem of wegen dienen opengemaakt te worden. Hierbij wordt een tunnel geboord waarna er buizen ingebracht worden, zodat op deze manier andere leidingen in de buizen kunnen aangebracht worden. Deze techniek wordt zeer veel toegepast.

De boorslurry die bij dergelijke boringen vrijkomt bestaat uit drie componenten:

- 1) water;
- 2) bentoniet: een natuurlijke kleisoort. Deze wordt gebruikt omwille van zijn karakteristiek om zeer veel water te kunnen binden (1kg bentoniet kan 16 liter water vasthouden). Op deze manier wordt er samen met het toegevoegde water een gel gevormd die enerzijds als glijmiddel fungeert om het boren te vergemakkelijken en anderzijds een dunne film aan de binnenzijde van de tunnel legt om instorten van de tunnel zo goed als mogelijk te voorkomen;
- 3) de weggeboorde bodem

Tot februari 2018 werd deze boorslurry beschouwd als afval (Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalcringen en afvalstoffen.(VLAREMA)), maar toen werd de boorslurry overgeheveld van het VLAREMA naar het VLAREBO, en valt het onder de regels van grondverzet. Deze regels zijn effectief van kracht gegaan op 1 april 2019, zonder dat er in een overgangsperiode werd voorzien.

Voor bentonietslib gelden dus voortaan dezelfde regels als voor uitgegraven bodem.

Dit brengt bijgevolg een ander traject met zich mee:

- a) Er dienen grondtransportmeldingen te gebeuren bij een erkende bodembeheerorganisatie (Grondbank/Grondwijzer). Hierbij dient er een geschat volume aan vrij te komen boorslurry opgegeven te worden;

- b) Eens de boring voltooid is, dient er een eindverklaring opgemaakt te worden, waarin melding wordt gemaakt van het werkelijke volume boorslurry dat vrijgekomen en afgevoerd is;
- c) Deze afvoer dient trouwens te gebeuren naar een erkende C-Top of erkend CGR (Centrum voor Grondreiniging);
- d) Aangezien de boorslurry beschouwd wordt als bodem, dienen er analyses te gebeuren die de milieu-hygiënische kwaliteit van de boorslurry weergeven. Op basis hiervan kan er een driedelige code toegekend worden, die de mogelijke bestemmingen van de boorslurry aangeeft;
- e) Na de analyses maakt het laboratorium een technisch verslag op en op basis van dit technisch verslag kan er bij de bodembeheerorganisatie een conformverklaring verkregen worden;
- f) Deze conformverklaring is nodig voor het bekomen van de grondtransporttoelatingen, ook weer afgeleverd door de bodembeheerorganisatie, om de goedgekeurde boorslurry of afgeleiden daarvan een nieuwe bestemming te kunnen geven en de verontreinigde boorslurry te kunnen afvoeren naar een CGR.
- g) Eens alles afgevoerd, dient dit ook gemeld te worden bij de bodembeheerorganisatie. Daarna kan deze het eindrapport opstellen.
- h) Het transport wordt idealiter uitgevoerd met een trac and trace systeem, zodat elke stap in het proces volledig geregistreerd wordt en op elk moment consulteerbaar is.

Als dit alles gebeurt zoals het hoort, is dit traject sluitend en garandeert dit naast een volledige traceerbaarheid, ook dat er enkel goedgekeurde loten opnieuw verspreid worden (vaak op akkers en weilanden). De vervuilde loten worden afgevoerd naar een Centrum voor Grondreiniging (CGR). Ook dit laatste moet gestaafd worden met de nodige meldingen en attesten.

Dienaangaande wens ik aan de minister de volgende concrete vragen voor te leggen:

1. Op welke manier werd deze wijziging in de wetgeving gecommuniceerd naar de sector? Welke diensten zijn verantwoordelijk voor de communicatie? Plant de minister vervolgacties?
2. Via welke weg kunnen spelers binnen de sector zich informeren? Hoe kunnen ze hun vragen hieromtrent beantwoord zien?
3. Landbouwers hebben weet van de positieve effecten van bentoniet op de waterhuishouding van hun velden en akkers.
Hoe wordt vermeden dat er op die manier verontreinigde boorslurry op de akkers wordt verspreid?
4. Hoeveel grondtransportmeldingen voor boorslurry werden er sinds het in voege zijn van de nieuwe decreetgeving aangevraagd en verleend? Met welk volume komt dit overeen?
5. Hoeveel eindverklaringen werden er opgesteld (sinds het in voege zijn van de nieuwe decreetgeving? Met welk volume komt dit overeen?
6. Wat is het volume aan boorslurry waarop technische analyses werden toegepast? Wat was het aandeel aan verontreinigde slurry hierin dat afgevoerd werd naar een CGR? Wat gebeurde er met het niet-verontreinigde deel?

7. In dit soort gevallen is het aandeel verontreinigde fractie vaak gering omdat – bij vermoeden van verontreiniging – het vaak 'interessanter' is zich op een andere manier van de vervuilde fractie te ontdoen.

Hoe zorgt de minister of zijn administratie ervoor dat ook vervuilde fracties op een legale manier afgevoerd en verwerkt worden?

8. a) Wie is verantwoordelijk voor de handhaving van de regelgeving op bentonietslib?
- b) Hoeveel handhavingsactiviteiten gebeurden er sinds 1 april?
- c) Door wie (welke diensten)?
- d) Hoeveel overtredingen werden er vastgesteld (nominatief en in procenten)?
- e) Welk gevolg werd hieraan gegeven?
9. Zijn er op het vlak van handhaving toekomstige acties gepland? Kan de minister dat wat toelichten?

ANTWOORD

op vraag nr. 30 van 22 augustus 2019

van **JOHAN DANEN**

1. De wijziging van de wetgeving is doorgevoerd in overleg met alle actoren in het grondverzet, waardoor de diverse federaties van de sector op de hoogte waren van de voorgestelde wijzigingen in de wetgeving. De sector is verder geïnformeerd door de erkende bodembeheerorganisaties Grondbank vzw en Grondwijzer vzw die de praktische werking van de grondverzetsregeling verzekeren.
De OVAM heeft de wijziging van de wetgeving gecommuniceerd in haar nieuwsbrief (februari 2019) en via verschillende studiedagen voor bodemsaneringsdeskundigen en milieucoördinatoren. Voor de boorbedrijven is tevens een specifieke actie uitgevoerd. In juli 2019 werd een informatieve brief uitgestuurd naar 170 bedrijven die mogelijks bentonietboringen uitvoeren. In deze informatieve brief staan de stappen die gevolgd moeten worden bij het gebruik en de opvolging van de bodemmaterialen, waaronder bentonietslib.
De wijziging is ook in detail toegelicht op de website van de bodembeheerorganisaties en in diverse nieuwsbrieven.
2. Spelers kunnen zich informeren via de website en de infolijn van de OVAM of via de erkende bodembeheerorganisaties.
3. De grondverzetsregeling steunt op de medeverantwoordelijkheid van de diverse betrokken en beoogt de realisatie van een integraal ketenzorgsysteem. De traceerbaarheidsprocedure heeft de bedoeling op cruciale momenten elke betrokken partij op haar verantwoordelijkheid te kunnen wijzen en met gerichte controles correct gedrag aan te moedigen.
4. De praktische en administratieve opvolging van de grondverzetsregeling berust bij de bodembeheerorganisaties. Het databeheer bij de bodembeheerorganisaties laat echter niet toe om de gevraagde data op te vragen. Om de administratie zo eenvoudig mogelijk te houden, worden de gegevens van transportmeldingen voor bentonietslib niet apart bijgehouden.
5. De grondverzetsregeling heeft niet tot gevolg dat alle werven waar bentonietslib wordt gebruikt, moeten worden opgevolgd. Er moet geen technisch verslag opgemaakt worden indien minder dan 250 m³ bentonietslib op een niet-verdachte grond vrijkomt. In deze laatste gevallen bestaat er alleen een meldingsplicht voor de afvoer van bentonietslib indien het met een voertuigcombinatie van meer dan 3,5 ton afgevoerd wordt.
Voor de werven waar er wel een technisch verslag moet opgesteld worden, zijn er twee eindverklaringen afgeleverd voor een volume van ca. 460 m³.
6. Aangezien de wetgeving nog maar sinds 1 april 2019 in voege is, en aangezien er voor die datum bij OVAM geen gegevens van het gebruik of de verwijding van bentonietslib beschikking waren, kan de OVAM geen inschatting maken van de kwaliteit van het bentonietslib dat tot dan gebruikt of verwijderd is.
7. De grondverzetsregeling voorziet dat de bodembeheerorganisatie de door hen beheerde grondstromen rapporteren. Door de recente aanpassing van de regels kunnen gemakkelijker transportcontroles op het terrein uitgevoerd worden. Tot op heden

hebben de bodembeheerorganisaties geen onregelmatigheden wat betreft het gebruik of de verwijdering van bentonietslib aan de OVAM gesignaleerd. Op termijn moeten gerichte bevragingen van de databanken van de bodembeheerorganisaties gerichter controles door de OVAM mogelijk maken.

8. a) De politie, de lokale toezichthouders en de OVAM zijn bevoegd voor het toezicht op en de handhaving van de regeling voor het gebruik van bodematerialen. Het toezicht en de handhaving in het kader van de opslag en behandeling van de bodematerialen in vergunde inrichtingen gebeurt door de lokale overheid (klasse 2 en 3) en door de afdeling handhaving (klasse 1).
 - b) De OVAM heeft 2 administratieve controles uitgevoerd voor wat betreft het dossier waarbij bentonietslib vrijgekomen is.
 - c) Voor de OVAM voert het team Terreincontrole de controle uit. Daarnaast voeren de politie, lokale toezichthouders en de afdeling handhaving controles uit op het gebruik van bodematerialen.
 - d-e) Bij beide door de OVAM gecontroleerde bedrijven waren geen meldingen of grondverzetstoelingen beschikbaar, wat op een overtreding kan wijzen. Er is een aanmaning verzonden naar de betrokken bedrijven om na te gaan waarheen het bentonietslib werd afgevoerd en hoe ze hier mee omgaan. De termijn van deze aanmaningen is lopende.
9. Het team Terreincontrole van de OVAM voorziet 60 controles per jaar op het grondverzet, waaronder bentonietslib valt. Dit zijn voornamelijk controles bij bedrijven die bodematerialen opslaan (TOP's). Los van dit cijfer worden klachten en meldingen steeds prioritair behandeld.